

### บทที่ 3

#### วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อศึกษาพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารวิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งดำรงตำแหน่ง ผู้อำนวยการวิทยาลัยพยาบาล หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และหัวหน้าฝ่ายบริการการศึกษา

#### วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารวิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุขตามกรอบแนวคิดทฤษฎี 3 มิติ หรือ ทฤษฎีพฤติกรรมภาวะผู้นำของ William J. Reddin

#### ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารวิทยาลัยพยาบาล ในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งประกอบด้วย ผู้อำนวยการวิทยาลัย 33 คน หัวหน้าฝ่ายวิชาการ 33 คน หัวหน้าฝ่ายบริการการศึกษา 33 คน รวมทั้งสิ้น 99 คน จากวิทยาลัยพยาบาลในกองงานวิทยาลัยพยาบาล 23 แห่ง กรมควบคุมโรคติดต่อ 2 แห่ง กรมการแพทย์ 1 แห่ง และจากวิทยาลัยพยาบาลและผดุงครรภ์ของกรมอนามัย 7 แห่งรวมทั้งสิ้น 33 แห่ง ใช้ประชากรทั้งหมด โดยไม่มีการสุ่มตัวอย่าง ดังรายละเอียด ในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนผู้บริหารวิทยาลัยพยาบาล จำแนกตามตำแหน่งและหน่วยงาน

วิทยาลัย/หน่วยงาน	ผู้อำนวยการ	หัวหน้าฝ่าย	หัวหน้าฝ่ายบริการ	รวม
		วิชาการ	การศึกษา	
<b>สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข</b>				
1. วิทยาลัยพยาบาลกรุงเทพ	1	1	1	3
2. วิทยาลัยพยาบาลพุทธชินราช พิษณุโลก	1	1	1	3
3. วิทยาลัยพยาบาลนครราชสีมา	1	1	1	3
4. วิทยาลัยพยาบาลสรรพสิทธิประสงค์ อุบลราชธานี	1	1	1	3
5. วิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้า จันทบุรี	1	1	1	3
6. วิทยาลัยพยาบาลสงขลา	1	1	1	3
7. วิทยาลัยพยาบาลสวรรค์ประชารักษ์ นครสวรรค์	1	1	1	3
8. วิทยาลัยพยาบาลสระบุรี	1	1	1	3
9. วิทยาลัยพยาบาลชลบุรี	1	1	1	3
10. วิทยาลัยพยาบาลลำปาง	1	1	1	3
11. วิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม	1	1	1	3
12. วิทยาลัยพยาบาลนราธิวาส	1	1	1	3
13. วิทยาลัยพยาบาลสุราษฎร์ธานี	1	1	1	3
14. วิทยาลัยพยาบาลสุรินทร์	1	1	1	3
15. วิทยาลัยพยาบาลราชบุรี	1	1	1	3
16. วิทยาลัยพยาบาลอุตรดิตถ์	1	1	1	3
17. วิทยาลัยพยาบาลอุตรธานี	1	1	1	3

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนผู้บริหารวิทยาลัยพยาบาล จำแนกตามตำแหน่งและหน่วยงาน (ต่อ)

วิทยาลัย/หน่วยงาน	ผู้อำนวยการ	หัวหน้าฝ่าย วิชาการ	หัวหน้าฝ่ายบริการ การศึกษา	รวม
18. วิทยาลัยพยาบาลชัยนาท	1	1	1	3
19. วิทยาลัยพยาบาลพะเยา	1	1	1	3
20. วิทยาลัยพยาบาลพุทธบาท สระบุรี	1	1	1	3
21. วิทยาลัยพยาบาลนครศรีธรรมราช	1	1	1	3
22. วิทยาลัยพยาบาลตรัง	1	1	1	3
23. วิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้าเพชรบุรี	1	1	1	3
<u>กรมควบคุมโรคติดต่อ</u>				
24. วิทยาลัยพยาบาลบิราศนราดูล	1	1	1	3
25. วิทยาลัยพยาบาลโรคทรวงอก	1	1	1	3
<u>กรมการแพทย์</u>				
26. วิทยาลัยพยาบาลศรีชัยญา	1	1	1	3
<u>กรมอนามัย</u>				
27. วิทยาลัยพยาบาลและผดุงครรภ์วชิระ	1	1	1	3
28. วิทยาลัยพยาบาลและผดุงครรภ์ราชบุรี	1	1	1	3
29. วิทยาลัยพยาบาลและผดุงครรภ์ลำปาง	1	1	1	3
30. วิทยาลัยพยาบาลและผดุงครรภ์เชียงใหม่	1	1	1	3
31. วิทยาลัยพยาบาลและผดุงครรภ์นครสวรรค์	1	1	1	3
32. วิทยาลัยพยาบาลและผดุงครรภ์ยะลา	1	1	1	3
33. วิทยาลัยพยาบาลและผดุงครรภ์ขอนแก่น	1	1	1	3
<b>รวมทั้งสิ้น</b>	<b>33</b>	<b>33</b>	<b>33</b>	<b>99</b>

## เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอนคือ

- ตอนที่ 1** เป็นข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) จำนวน 5 ข้อ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง
- ตอนที่ 2** เป็นแบบสอบถามวัดพฤติกรรมภาวะผู้นำ MSDT (The Management Style Diagnosis Test) ซึ่งแปลและเรียบเรียงโดย อุกฤษ หิรัญโต (2520) ประกอบด้วยข้อคำถามเชิง 3 มิติ ที่ William J. Reddin ได้วิเคราะห์รายละเอียดพฤติกรรมภาวะผู้นำแล้ว สร้างเป็นข้อคำถาม พร้อมทั้งสร้างตารางวิเคราะห์ลักษณะต่างๆ ของผู้นำ จำนวนทั้งสิ้น 64 ข้อ ซึ่งผู้ตอบจะต้องตอบคำถามให้ครบทุกข้อ โดยในแต่ละข้อจะแบ่งออกเป็นข้อย่อย 2 ข้อ คือ ข้อ ก. และข้อ ข. ผู้ตอบจะต้องเลือกตอบข้อย่อยเพียงข้อเดียว และในฐานะที่ผู้ตอบเป็นผู้นำ ซึ่งผู้นำจะละเว้นการตัดสินใจไม่ได้ ฉะนั้น ผู้ตอบต้องตัดสินใจให้แน่นอนและต้องเหมาะสมกับสถานการณ์แม้ว่าทางเลือกในการตัดสินใจจะเป็นเรื่องที่ผู้นำพอใจหรือไม่พอใจก็ตาม หลักในการเลือกคือ ขอให้ผู้ตอบพิจารณาว่าข้อใด ตรงกับการกระทำของผู้ตอบมากที่สุด โดยต้องพิจารณาจากการกระทำที่เกิดขึ้นในอดีต กำลังเกิดขึ้นในปัจจุบันและคาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต สำหรับกรณีที่ประสบการณ์ของผู้ตอบไม่ตรงกับแบบสอบถาม ขอให้พิจารณาว่าข้อใดเป็นข้อที่จะเลือกปฏิบัติมากกว่า และข้อย่อยในแบบสอบถามแต่ละข้ออาจซ้ำกัน ผู้ตอบไม่ต้องคำนึงถึงข้อที่ผ่านมาให้พิจารณา เฉพาะข้อที่กำลังจะตอบอยู่เท่านั้น คำตอบของข้อแต่ละข้อ จะอธิบายถึงทัศนคติในการปฏิบัติงานของผู้นำตามสถานการณ์ที่ผู้นำเลือกตัดสินใจ

### วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือขอความร่วมมือจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถึง ผู้อำนวยการกองงานวิทยาลัย อธิบดีกรม-ความคุมโรคติดต่อ อธิบดีกรมการแพทย์ และอธิบดีกรมอนามัย เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. นำหนังสือจากหน่วยงานดังกล่าว ส่งถึงผู้อำนวยการวิทยาลัยพยาบาลทั้ง 33 แห่ง พร้อมด้วยหนังสือของผู้วิจัยและแบบสอบถามวิทยาลัยละ 3 ชุด เพื่อขอให้ผู้บริหารของวิทยาลัยพยาบาล ซึ่งประกอบด้วย ผู้อำนวยการวิทยาลัยพยาบาล หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และหัวหน้าฝ่ายบริการการศึกษา ตอบแบบสอบถาม ภายในกำหนด 20 วัน
3. สำหรับกลุ่มประชากรที่ไม่ได้ส่งแบบสอบถามกลับคืนตามกำหนด ผู้วิจัยได้ติดตามโดยตรง และทำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เหลืออีกครั้งหนึ่งภายใน 10 วัน
4. ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปทั้งสิ้นจำนวน 99 ฉบับ เป็นของผู้อำนวยการวิทยาลัยพยาบาล 33 ฉบับ หัวหน้าฝ่ายวิชาการ 33 ฉบับ และหัวหน้าฝ่ายบริการการศึกษา 33 ฉบับ ได้รับแบบสอบถามคืน 94 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 94.95
5. รวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามที่ตรวจสอบความสมบูรณ์แล้วเพื่อวิเคราะห์ค่าสถิติและวิเคราะห์ลักษณะพฤติกรรมภาวะผู้นำตามแนวความคิดของ William J. Reddin

## วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยจำแนกแต่ละตอน ดังรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์โดยใช้ค่าร้อยละในการจำแนกประชากรตามสถานภาพ

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมได้เป็นรายบุคคล โดยวิธีวิเคราะห์ตามทฤษฎี 3 มิติ ของ William J. Reddin หลังจากนั้น นำผลที่ได้มาแจกแจงความถี่ และคำนวณหาค่าร้อยละโดยส่วนรวม

วิธีการวิเคราะห์โดยเครื่องมือวิเคราะห์แบบสอบถาม MSDT ของ William J. Reddin มีขั้นตอนการวิเคราะห์ 13 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ให้พิจารณาแบบสอบถามทุกข้อว่า ผู้ตอบเลือกข้อ ก. หรือ ข้อ ข. แล้วลอกอักษร ก. หรือ ข. ลงในช่องแต่ละช่องที่มีเลขข้อกำกับไว้

ขั้นที่ 2 รวมจำนวนเฉพาะข้อ ก. ตามแนวนอนของแต่ละแถวมาใส่ตัวเลขไว้ในช่อง A - H ด้านซ้ายมือให้ครบทุกแถว

แนวนอน

A _____	1	2	3	4	5	6	7	8
B _____	9	10	11	12	13	14	15	16
C _____	17	18	19	20	21	22	23	24
D _____	25	26	27	28	29	30	31	32
E _____	33	34	35	36	37	38	39	40
F _____	41	42	43	44	45	46	47	48
G _____	49	50	51	52	53	54	55	56
H _____	57	58	59	60	61	62	63	64
	A	B	C	D	E	F	G	H
ขั้นที่ 3 รวมข้อ ข ตามแนวตั้ง								
ขั้นที่ 4 ยกขออกจากขั้นที่ 2 ใส่บรรทัดนี้								
ขั้นที่ 5 บวกตัวเลขขั้นที่ 3 และ 4 ใส่บรรทัดนี้								
ขั้นที่ 6 ยกขออกจากขั้นที่ 5 มาใส่								
ตัวเลขปรับอคติ	+1	+2	+1	0	+3	-1	0	-4
ขั้นที่ 7 ผลลัพธ์เป็นคะแนนที่ปรับแล้ว								

แนวตั้ง

รวม  
64

รวม  
66

ขั้นที่ 8 กรอกคะแนน A ถึง H ตามขั้นที่ 7 ลงในช่องทุกช่อง ด้วยจำนวนเดียวกัน (ตามแนวนอน)

	X	Y	Z	O
A				
B				
C				
D				
E				
F				
G				
H				
	X	Y	Z	O
	□	□	□	□

ขั้นที่ 9 รวมคะแนนในช่องสี่เหลี่ยมตามแนวตั้งในช่อง X Y Z ส่วนในช่อง O ไม่ใช้ในที่นี้



ขั้นที่ 10 ลอกคะแนนพฤติกรรมภาวะผู้นำและมิติภาวะผู้นำ ลงในช่อง  
ข้างล่างนี้ ซึ่งยังคงเป็นคะแนนดิบ

A	B	C	D	E	F	G	H	X	Y	Z

ขั้นที่ 11 เทียบคะแนนมิติดิบ เป็นคะแนนสำเร็จจากตาราง  
ตารางเทียบคะแนนมิติทั้ง 3 มิติ

คะแนนมิติดิบ	0-29	30-31	32	33	34	35	36-37	38 ขึ้นไป
คะแนนมิติที่ เทียบแล้ว	0	0.6	1.2	1.8	2.4	3.0	3.6	4.0

ผลที่ได้จากคะแนนมิติเมื่อเทียบได้แล้วดังนี้

X

Y

Z




- X หมายถึง ความมุ่งมั่นเกี่ยวกับงานในหน้าที่ หรือมิติกิจสัมพันธ์  
Y หมายถึง สัมพันธภาพกับผู้ร่วมงาน หรือมิติมิตรสัมพันธ์  
Z หมายถึง ประสิทธิภาพ (ความสำเร็จของงานตามเป้าหมายของงาน  
ในหน้าที่)



ขั้นที่ 12 นำคะแนนพฤติกรรมภาวะผู้นำและมิติภาวะผู้นำ มาเทียบกลุ่ม  
ระดับคะแนนเพื่อการประเมินค่า โดยการจัดระดับคะแนนดังนี้

ระดับ	คะแนนพฤติกรรม	คะแนนมิติภาวะผู้นำ	เกณฑ์ระดับการประเมินค่า
1	2----- 4.9	0-----0.59	มีค่าน้อยที่สุด
2	5----- 5.9	0.6-----1.19	มีค่าน้อย
3	6----- 6.9	1.2-----1.79	มีค่าค่อนข้างน้อย
4	7----- 7.9	1.8-----2.39	มีค่าปานกลาง
4	8----- 8.9	2.4-----2.99	มีค่าปานกลาง
5	9----- 9.9	3.0-----3.59	มีค่าค่อนข้างมาก
6	10-----10.9	3.6-----3.99	มีค่ามาก
7	11-----ขึ้นไป	4.0-----ขึ้นไป	มีค่ามากที่สุด

ขั้นที่ 13 หากลักษณะรวมๆ ของพฤติกรรมภาวะผู้นำ เป็นรายบุคคล  
โดยใช้เกณฑ์ดังนี้

A	ผู้หนึ่งงาน	X	ต่ำกว่า 2	Y	ต่ำกว่า 2	Z	ต่ำกว่า 2
B	นักบุญ	X	ต่ำกว่า 2	Y	มากกว่า 2	Z	ต่ำกว่า 2
C	ผู้เผด็จการ	X	มากกว่า 2	Y	ต่ำกว่า 2	Z	ต่ำกว่า 2
D	ผู้ประนีประนอม	X	มากกว่า 2	Y	มากกว่า 2	Z	ต่ำกว่า 2
E	ผู้ยึดระเบียบ	X	ต่ำกว่า 2	Y	ต่ำกว่า 2	Z	มากกว่า 2
F	นักพัฒนา	X	ต่ำกว่า 2	Y	มากกว่า 2	Z	มากกว่า 2
G	ผู้เผด็จการมีศิลปะ	X	มากกว่า 2	Y	ต่ำกว่า 2	Z	มากกว่า 2
H	นักบริหาร	X	มากกว่า 2	Y	มากกว่า 2	Z	มากกว่า 2